

Posudek disertační práce:

Viktor Kubík, *Dekoratívni tvarosloví italského knižního malířství (1250-1330)*, Universita Karlova 2006 (sv. I – III, 370 stran, sv. IV. 197 xerox-vyobrazení).

Disertace Viktora Kubíka představuje velký badatelský výkon – nejen nezvyklým rozsahem textu (přes 800 normostran), ale především kvantem vykonané uměleckohistorické práce. Název, signalizující pouze zacílení na otázky umělecké formy, nevystihuje skutečný tématický rozsah předložené práce. Ve skutečnosti její autor, než se vůbec mohl zabývat nominálním tématem, si musel vypracovat vlastní přehledné dějiny italské knižní malby mezi léty 1250-1330 a pochopitelně zabývat se navíc také vývojem italské knižní malby před i po sledovaném údobí – úkol sám o sobě postačující k napsání úspěšné disertace. Nemohl jinak, když zjistil (Úvod, str. iii), že „*tento typ syntetizujícího přehledu k italské knižní malbě zatím chyběl, neboť v rámci dostupné literatury jsou v Itálii k dispozici buď přehledy příliš obecné a zběžně informativní nebo naopak dílčí analytické studie, které skládají mozaikovitý obraz syntézy, avšak také tématicky zacílené určitým směrem, bez aspirací na sestavení základní, ale přeci jen orientačně rozšířené osnovy. Pokud se syntetizující práce tohoto druhu objevují, bývají vázány pouze na místní (městské) iluminátorské aktivity.*“ Odtud Viktor Kubík sledoval vytipovaná centra knižní malby v Itálii, ale pochopitelně také umění v papežském Avignonu, zvažoval vztahy mezi nimi v historických souvislostech. Z časových důvodů nemohl do své práce zahrnout „*i dvacetiletí před velkým morem (1330-1350), kdy italské gotické umění prošlo nejskvělejšími obdobími*“, kterému se hodlá věnovat v budoucnu.

Co se týká vlastního předmětu disertace, tj. rozboru dekorativního tvarosloví italského knižního malířství od poloviny duecenta po třetinu trecenta, zde Viktor Kubík výslovně navázal na Jana Květa, jehož práce z oblasti studia knižní malby považuje za doposud v zahraničí nedoceněný „*průkopnický*“ přínos „*ke studiu ornamentiky jako svébytného tématického okruhu dějin umění*“. Josef Krása (1987) považoval „*Květovy práce o českém umění 13. století (o Bibli františkánského kláštera ad.) za mimořádné*“, napsal o nich, že Květ *kteří poprvé zasadil do širšího kontextu evropského*

umění a zpracoval na vysoké znalecké úrovni, takže dodnes jsou jejich závěry s respektem brány v potaz i ve světové literatuře“ . Viktor Kubík (s. 118-120) upozornil, že. Květova analýza Gaibanovské produkce padovské školy v souvislostech analýzy výzdoby druhé části Františkánské bible předběhla bádání o padesát let, ale je zapomenuta. Haensel-Hackerová (1954) ji sice citovala, ale nepřejala Květovu koncepci vývoje. Nejnovější výzkumy však potvrzují výsledky jeho analýzy.

Podstatu Květovy metody Viktor Kubík definoval na počátku úvodu své práce jako souvztažnost *„důsledného rozboru výzdoby rukopisu z hlediska celkového systému rozvrhu výzdoby i z hlediska typologie jednotlivých motivů ornamentiky“* a co se týká odtud vyplývajících badatelských postupů, jako pracovní požadavek : (1.) *„neomezovat se na analogie v bezprostředně sevřeném časovém úseku či zúženém regionálním či stylovém okruhu“*; (2.) prostřednictvím *„kombinace typologického rozboru, formální analýzy ornamentiky v rámci dílenské produkce v jednotlivých centrech a jejich komparací na typologickém základě (evidujícím proměny jednotlivých druhů ornamentů) zobecnit konkrétně zjištěné údaje do detailně podložených tendencí, které určovaly vývojové proměny výzdoby knih (v rámci jedné dílny, centra regionu či v širších souvislostech; (3.) výsledky dokumentovat graficky – „typologicky utříděně, formou tabulek ornamentiky*

Podle Josefa Krásy Jan Květ, *„dovedl k nejzazším důsledkům morfologenetický způsob zkoumání forem, založený na přísné systematice a minuciézní práci s tvary, odvozené z postupu přírodních věd, zvláště botaniky a tímto analytickým způsobem vyšetřil všechny prameny, z nichž čerpali iluminátoři královny Rejčky“*. Krása se ale zřejmě mýlil, když psal o konečném stadiu Květovy metody. Viktor Kubík prakticky postoupil dále nejen v její aplikaci na poznání hlavních vývojových momentů celé italské knižní malby sledované doby, což mj. znamenalo upřesňovat terminologický aparát, ale také zájmem o *„obsahové vztahy“* ornamentiky a – podle mého soudu především – důrazem na *„otevřenost systému“*, tj. předpokladem trvalého rozšiřování a korigování zjišťovaných poznatků.

Viktor Kubík do disertace uložil vlastní poznatky a vyjádření i k několika dalším klasickým otázkám italské gotické knižní malby. Některé z

nich přerostly až do podoby vložených exkurzů. Tím je např. rozsáhlá, mezitím už publikovaná pasáž (Sborník k poctě Jiřího Kuthana, Praha 2005) o slavném vatikánském Kodexu sv. Jiří (Vat. F. S. Pietro C 129). Ten je u nás znám mimo specializované bádání o středověké knižních malbě v souvislostech analýzy bronzové plastiky sv. Jiří na Pražském hradě

Viktor Kubík se v průběhu práce na disertaci zřejmě stal, díky své pílí a znalostem, v současnosti naším největším znalcem italské středověké knižní malby. Detailní posouzení závěrů, k nimž dospěl, přísluší specialistům. Mé kritické poznámky se týkají pouze maličností. Vadí občas nadbytečné opakování údajů (např. o Kodexu sv. Jiří, s. 222-227, s. 325-332). Avizovanou pasáž o rukopisech přivezených z Avignonu do Prahy (na s. 227, pozn. 159) se mně nepodařilo v dalším textu nalézt. Ocenil bych, jako každý čtenář tak rozsáhlé práce, rejstřík nebo alespoň seznam citovaných rukopisů. Do přehledu literatury nebyla zahrnuta veškerá literatura citovaná v textu (srov. např. sv. I, s. ii, pozn. 3). Osamocená pasáž na s. 335 měla podle vlastní poznámky autora patřit do kapitoly III. 2, ale nestalo se tak.

Viktor Kubík předpokládá, že jeho práce poslouží jako příručka „*pro ozřejmění možného původu dílčích italizujících motivů ornamentiky v českém knižním malířství.*“ Především je ovšem specifickým příspěvkem českého dějepisu umění k mezinárodnímu bádání o italské knižní malbě. Vynikající disertaci Viktora Kubíka doporučuji k obhajobě. Doufám, že v budoucnosti bude přeložena do italštiny, doplněna kvalitnějšími obrazovými přílohami a vydána tiskem.

V Praze 10. července 2006

Prof. PhDr. Ivo Hlobil, CSc.